

Landgoed
Oosterheide

Landgoed Oosterheide

Verhalen over geschiedenis en natuur

Ruud Smeulders

Auteur: Ruud Smeulders
Redactie: Ivo Claessen
Coverontwerp: BrilliantBrains
ISBN: 9789464652321

© Ruud Smeulders

Voor mijn natuurvrienden

Voorwoord

Mijn eerste ontmoeting met Landgoed Oosterheide kan ik mij nog goed herinneren. Ik werkte net een week bij Natuurmonumenten als gebiedsmanager en ging kennismaken met boswachter John.

John, de boswachter die al een leven lang met veel bevlogenheid Landgoed Oosterheide beheert. Met een linnen tasje over zijn schouder vol kaarten en informatie nam hij mij mee voor een wandeling door het gebied. Dat bleek geen kort ommetje. De hele middag struinden we door de natuur en pas 's avonds stapte ik vol indrukken in de auto, terug naar huis. Oosterheide is een landgoed waar wel zeventig verschillende bomen staan, het toneel was van oorlog en waar militairen hebben geoefend. De sporen zijn nog altijd zichtbaar door de aanwezige schietwallen en kogelvangers. Het gebied ademt één en al geschiedenis en de verhalen van John zorgden ervoor dat ik de soldaten van vroeger bijna letterlijk voorbijzag tijgeren.

Vandaag de dag is Natuurmonumenten de trotse eigenaar. Met veel zorg en oog voor detail wordt het beheerd door de boswachter en betrokken vrijwilligers. Het landgoed kenmerkt zich door bijzondere flora en fauna, uniek voor het gebied. Dit in een tijdperk waarin de natuur in Nederland steeds verder onder druk komt te staan en het moeilijk heeft.

Doordat het landgoed wordt omarmd door haar omgeving, niet alleen door de boswachter maar ook door bezoekers en bewoners, is de dreiging van ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het landgoed in het verleden meerdere keren met succes afgewend. Oosterheide blijft echter kwetsbaar in haar

voortbestaan. Het vraagt daarom continue alertheid. Bedreigingen zoals de klimaatverandering, verdroging, stikstofdepositie en de behoefte aan stedelijke groei blijven actueel.

Ik zie dit boek dan ook als een uitnodiging. Een uitnodiging om als bezoeker het verhaal achter het landgoed te leren kennen en tevens een oproep voor nog meer besef voor behoud van dit gebied. Dus trek uw wandelschoenen aan en (her)ontdek Oosterheide met de verhalen van de schrijver in het achterhoofd. Zo kunt u op een nieuwe manier naar het gebied leren kijken.

Natuurmonumenten heeft in West-Brabant nog meer landgoederen in eigendom. Ook deze gebieden herbergen bijzondere verhalen over vervlogen tijden. U bent natuurlijk van harte welkom om ook de andere landgoederen van Natuurmonumenten te ontdekken. Niet alleen de prachtige natuur maakt een onuitwisbare indruk, maar ook de zichtbare sporen van de geschiedenis zullen uw verbeelding prikkelen.

Tot slot wil ik de schrijver, boswachter en andere betrokkenen bedanken voor de mooie wijze waarop zij Oosterheide in beeld hebben gebracht. Dankzij dit boek krijgt het prachtige landgoed een welverdiend podium.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Dorina Willemse
Gebiedsmanager West-Brabant, Natuurmonumenten.

Overzicht

Voorwoord	6
Overzicht.....	8
Hoe het begon en groeide	9
Grensgebied	13
Militaire verleden.....	30
De drie grote legeroefeningen	44
Buitenissigheden	61
Verhalen over Oosterheide	76
Het landgoed Oosterheide.....	91
Familie Delcourt.....	103
Natuurmonumenten	116
Andere bewoners	128
Wandelen en natuur.....	136
Nawoord.....	147
Bijlagen	150
Afbeeldingen.....	197
Literatuur.....	199
Dankwoord.....	202
Biografie auteur	204
Inhoud (uitgebreid).....	206

Hoe het begon en groeide

Wandeling

Een boomkruiper piept en een bonte specht roffelt tegen een boom. De winterkoning zingt zijn eerste tonen. Hoog boven in de lucht hoor je een buizerd een schrille 'miauw' roepen. Ik loop op een koude ochtend in het begin van het nieuwe jaar door het bos. Er hangt nevel, het vriest een beetje en je ziet je adem. Restanten van de sneeuw die gisteren viel liggen nog op omgevallen bomen. De laagstaande zon maakt een prachtig stralenpatroon tussen de bomen. Het is heerlijk wandelen. Je kunt je gedachten leeg maken en de natuur op je in laten werken. Bij mij borrelen er allerlei gedachten op. Nieuwe gedachten, fijne herinneringen, mooie verhalen.

Ik wandel over het landgoed Oosterheide, één van de natuurpareltjes in Brabant. Een landgoed met een grote diversiteit aan bomen en uitzichten. Prachtige lanen lopen dwars door de bossen en langs kleinschalige akkers. De winterrogge staat inmiddels al enkele centimeters boven de grond en dat geeft een groene waas over deze akkers. Het bos zelf is overweldigend en sprookjesachtig mooi. De vele soorten bomen in dit gebied, enkele heuveltjes en de kronkelige paadjes maken de wandeling afwisselend. In de lente en zomer groeit hier een grote variatie aan veldbloemen en kruiden, in de herfst zie je diverse soorten paddenstoelen. Je hoort in het voorjaar talrijke kikkers en broedvogels rond de verschillende waterpoelen. Wanneer je geluk hebt, zie je een ree, haas of buizerd. Je verveelt je niet gauw op dit landgoed. Er is steeds iets nieuws te zien.

Meer dan enkel natuur

Niet alleen de natuur is hier bijzonder en overweldigend, ook de geschiedenis van dit stukje Brabant blijkt interessant en apart. Hoe is dit landschap ontstaan? Hoe komen die heuveltjes daar? Waarom al die akkertjes in het bos? Wat is hier allemaal gebeurd? Verderop staat een landhuis, het lijkt wel een kasteeltje, zomaar midden in het bos. Maar wie woont daar en hoe komt het daar?

Het landgoed Oosterheide heeft een rijke cultuurhistorie. Brokken van die historie zijn nog goed zichtbaar op diverse plaatsen van het landgoed. Het zijn elementen in het landschap die herinneren aan een boeiende en vaak aangrijpende geschiedenis.

Zo zijn er die bijzondere heuveltjes, terwijl de rest van het gebied redelijk vlak is. In de volksmond worden ze de 'Kalix Berna' of 'Engelse heuvels' genoemd. Dit blijken oude kogelvangers te zijn en restanten van wallen van een fort. Eén van de benzinstations langs de snelweg heet eveneens 'Kalix Berna' en houdt zo de naam levend. Wanneer je naar het westen loopt kom je andere kleine heuveltjes tegen. Je moet er misschien wel even naar zoeken, maar dan zie je een langgerekte lage zandrug. Dat is een zandophoging waarachter lang geleden een rij artilleriegeschut opgesteld stond.

Wandel je dan weer verder, dan zie je in de verte verschillende gebouwen. Een landgoed is natuurlijk pas echt een landgoed met een mooi landhuis of kasteel. Oosterheide heeft zo'n landhuis; een karakteristiek wit gebouw met een torentje, net een kasteeltje. Daarnaast zie je een koetshuis, een tuinmanwoning en diverse stallen bij elkaar staan. De gebouwen zijn meer dan honderd jaar oud en het zijn rijksmonumenten, waar we trots op mogen zijn. Ze staan langs de Tilburgse Baan, een straat die

gelijk de grens vormt tussen de gemeente Oosterhout en Breda. Het landgoed is echter niet enkel de grens tussen deze gemeentes, het blijkt al vele eeuwen een grensgebied te zijn. Zoals vaker in grensgebieden, hebben zich hier in de loop der tijd diverse conflicten afgespeeld.

Leeswijzer

De bijzondere natuur en al die nieuwsgierig makende zaken waren redenen om over dit landgoed een boek te maken. Eerst zou het maar een dun boekje worden, maar gaandeweg kwam er steeds meer interessant materiaal beschikbaar. Zoals over die oude kogelvangsters, die gemaakt zijn tijdens enkele grootschalige militaire oefeningen in de achttiende eeuw. Het bos blijkt ook niet altijd bos geweest te zijn; de naam is niet voor niets Oosterheide. Vroeger was hier een groot heidegebied met verspreid diverse kleine bosjes. Het gebied ligt op een zandrug die zich uitstrekt van de Seters bij Dorst tot het dorp Den Hout ten westen van Oosterhout. Nu is het een landgoed in bezit van de vereniging Natuurmonumenten, maar dat is natuurlijk ook niet altijd zo geweest. Genoeg stof voor onderzoek. En het resultaat zie je hier.

Dit boek is een bundeling van vele wetenswaardigheden over dit gebied en omgeving, verdeeld over verschillende hoofdstukken. Daarom hoef je dit boek ook niet persé van voor naar achter te lezen. Vrijwel ieder hoofdstuk is apart, los van de andere delen van het boek, te lezen.

Het boek begint met de beschrijving van de verschillende cultuurhistorische grenzen met de nodige conflicten tussen heersers, boeren en gemeentes tot gevolg. De militaire geschiedenis met onder meer drie grote oefeningen van het

leger staat daarna in meer detail beschreven. Dankzij deze grote legeroefeningen zijn delen van het huidige landschap ontstaan.

Naast een aantal feiten uit de geschiedenis zijn er verschillende mooie verhalen over deze streek te vertellen. Verhalen over duisteren zaken, over mysterieuze gebeurtenissen of gewoon over gekke dingen. Verhalen ook die via overlevering, door gesprekken met de boswachter en buurtbewoners, met veel zoekwerk en soms met wat geluk bij elkaar gebracht konden worden. Dat geeft waarschijnlijk een bredere kijk op het landschap en op de bijzondere geschiedenis van dit deel van Brabant door de eeuwen heen.

Vervolgens wordt de aanleg van het landgoed, de diversiteit aan boomsoorten en het huidige beheer besproken. Het boek sluit af met nog wat extra wetenswaardigheden over het landgoed en met enkele van de oorspronkelijke teksten voor de geïnteresseerde lezer in de bijlagen, zoals verhalen over de militaire oefeningen en de boswachter. De auteurs van deze verhalen leven al lang niet meer, of hebben uitdrukkelijk toestemming gegeven om hun verhaal in het boek op te nemen.

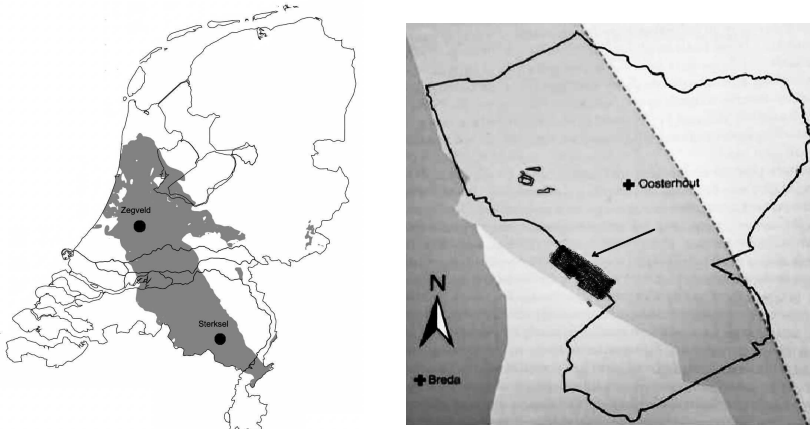
Nog regelmatig maak ik alleen of met vrienden en familie een wandeling door het gebied, net als in het begin van het jaar. Dat is een aanrader voor iedereen. Met de informatie en verhalen in dit boek worden die wandelingen nog leuker, nog interessanter. Ik hoop dat jij net als ik kunt genieten van die beschrijvingen, geschiedenis en verhalen en dat je een deel daarvan zult herinneren wanneer je later door dit gebied zwerft. Dat je dingen herkent en de verhalen doorvertelt aan je wandelmetgezel of kinderen. Dan is dit boek een succes.

Grensgebied

Zee en land

Het landgoed Oosterheide ligt op een zandrug, die al in de oertijd is ontstaan. Het is de scheiding geweest tussen de rivieren aan de noordkant en het achterland ten zuiden van de zandverhoging. Die rivieren door Brabant traden regelmatig buiten de oevers, maar de zee heeft ook met regelmaat tot aan de rand van het Brabantse zand gestaan.

De zandrug is ontstaan door natuurlijke afzetting van sediment langs de oevers van de grote rivieren en de opstuwing van zand door rivieren en de zee. De rivieren Rijn en Maas hebben hier tijdens het Midden en Laat-Pleistoceen (500.000 tot ruim 10.000 jaar terug) zand, grind en grote stenen afgezet afkomstig uit de Ardennen en Eifel. Deze afzetting van zand en stenen heet de formatie van Sterksel.

afbeelding 1 formatie van Sterksel (TNO-GND, 2022)

In de plattegrond in afbeelding 1 is de formatie van Sterksel aangegeven met de grijze strook. De rechter afbeelding is een detail hiervan. De locatie van het landgoed tussen de steden Oosterhout en Breda (de steden zijn gemarkeerd met een kruisje) is daarin aangegeven met een pijl. Je ziet dat het landgoed net op de rand van deze formatie ligt. De grenzen in de rechter afbeelding zijn nog de oude grenzen van de gemeente Oosterhout. Destijds liep deze gemeentegrens dwars door het landgoed.

Door een breuklijn in de bodem is dit gebied iets omhooggestuwd. De breuklijn heet de Rijenbreuk. Langs deze breuklijn lopen de diepere waterstromen vanaf het Eifel- en Ardennenmassief, waardoor er nu nog zeer zuiver echt bronwater beschikbaar is in dit deel van Brabant. Dit bronwater is minstens tienduizend jaar oud en waarschijnlijk zelfs zuiverder dan het water van de bekende bronnen uit de Ardennen. Het drinkwaterbedrijf in onze omgeving pompt het water op uit putten op deze breuklijn. Daardoor krijgt je hier zuiver bronwater uit de kraan. De breuk is gelukkig al duizenden jaren niet meer actief, zodat je hier geen last van aardbevingen hebt, zoals die nog wel af en toe in Limburg en Oost-Brabant voorkomen.

Er is een relatief dun laagje van enkele decimeters tot een paar meter stuifzand over de formatie van Sterksel heen gekomen. Dit zand is voornamelijk afkomstig van de tijdens de ijstijden regelmatig droog liggende Noordzee. In het noordoosten van Oosterheide ligt deze formatie van Sterksel aan de oppervlakte, op maaiveldhoogte. Hierdoor waren en zijn er relatief veel stenen en grote keien te vinden in dat gebied.

De wind en elementen hebben verder hun werk gedaan om het gebied de huidige vorm te geven. De zandheuveld en

zandverstuivingen laten duidelijk zien dat dit een zandgebied is, vergelijkbaar met de duinen langs de Nederlandse kust.

Dat de zee ook werkelijk tot aan deze streek kwam blijkt uit de geschiedschrijving van dit deel van Nederland. Bekend is de Sint-Elisabethvloed van 1421 en de watersnoodramp van 1953, maar er zijn veel meer van dergelijke overstromingen van de Noordzee en de rivieren in de middeleeuwen geweest. Tijdens de Sint-Elisabethsvloed is de Biesbosch ontstaan en kwam Dordrecht op een eiland te liggen.

Het gebied ten noorden van Oosterhout en een groot deel van West-Brabant heeft eeuwenlang last gehad van al deze watersnoodrampen. Het voordeel voor dit deel van Brabant is wel dat de bodem ten noorden en westen van de zandrug veel vruchtbaarder is dan in de rest van Brabant.

In het huidige landschap zijn nog steeds aanwijzingen te vinden dat de zee ver landinwaarts kwam. Zo zijn meerdere wegen aangelegd over oude 'zeedijken'. Denk aan de zeedijk bij Zwartenberg tussen Zevenbergen en Etten-Leur. Of de Hoge Zeedijk en de Bloemendaalse Zeedijk in Zevenbergschen Hoek, de Zeedijk in Hooge Zwaluwe, of de Elshoutse Zeedijk tussen Waalwijk en Heusden. Vlak langs Oosterheide liep volgens een kaart uit 1800 de Oosterhoutsche Zeedijk naar Oosterhout. Deze verhoogde weg liep van de Galgeberg bij het huidige Cadettenkamp naar Oosterhout. Later werd dit de Oude Eikdijk genoemd. Daarnaast was er rond die tijd nog sprake van de Oosterhoutse Zeedijk naar 's-Gravenmoer, waar nu de Calbergse weg en de Dongensebaan liggen. Overigens betrof dit lang niet altijd echte zeedijken. Het waren voor een deel feitelijk zanddijken door de moerassen ten behoeve van de postkoetsen. Om deze zanddijken te onderhouden was er een sandgraaf aangesteld, een taak die nu door Rijkswaterstaat en de

gemeentes of provincie overgenomen is. Naast de sandgraaf was er dan een dijkgraaf voor de echte zee- en rivierdijken.

In de Middeleeuwen is men de laaggelegen delen van het land gaan inpolderen. De rol van de dijken en dijkgraven werd hierdoor belangrijker. Tijdens de vele oorlogen en conflicten in de zeventiende eeuw heeft men deze lage gebieden gebruikt om de Nederlandse waterlinies aan te leggen ter verdediging tegen de Spanjaarden, Fransen en andere mogelijke vijanden.

De zandrug, waarop het landgoed ligt, kan daarom gezien worden als het grensgebied tussen de natte, maar vruchtbare gronden in het noorden en de droge, maar veel schralere gebieden in het zuiden. Het is daarmee ook een grens tussen rijke en arme boeren. Verder was en is het een grensgebied tussen (sub)culturen, godsdiensten en politieke stromingen en regelmatig de frontlinie tussen de verschillende partijen tijdens oorlogen. Een gebied van conflicten, ook al merk je daar tegenwoordig weinig meer van. Het landgoed is nu vreedzaam, rustig en prachtig. Maar verschillende zaken herinneren nog aan deze conflicten, het gebruik van het land en allerlei andere activiteiten in het gebied uit het verleden.

Brabant en Holland

Eén bron van conflicten in de Middeleeuwen was de grens tussen het hertogdom Brabant en het graafschap Holland. Die grens lag dwars over het huidige gebied van de gemeente Oosterhout. Het stuk land ten noorden van deze grens hoorde bij Holland en ten zuiden van deze lijn bij Brabant. Het gebied van het landgoed Oosterheide lag in die tijd net als nu helemaal in Brabant, maar wel aan de noordrand daarvan.

Vanaf de negende eeuw werden de opbrengsten van de landbouw steeds vaker groter dan wat de boeren zelf konden gebruiken. De landbouw en vooral de handel in agrarische producten werd daardoor belangrijker. Alle mensen profiteerden daar direct of indirect van, waardoor de bevolking hard groeide. In de twaalfde en dertiende eeuw heeft Brabant mede hierdoor een periode van enorme bloei gekend.

afbeelding 2 grens tussen Holland en Brabant (rond 1600)

Tijdens de glorie-tijd van het hertogdom strekte Brabant zich uit van deze noordgrens tot vlak boven de huidige grens met Frankrijk en van de Schelde tot de Maas. Vooral langs de rivieren ontstonden steden, die snel groeiden. Er werden vele jaarmarkten gehouden om de opbrengsten van het land te verkopen, waardoor tevens de nijverheid zich kon ontwikkelen. Bierbrouwen, ijzer- en kopersmeden, laken-, linnen- en leerbewerking en daarmee de eerste vormen van kleinschalige industrialisatie zorgden, naast de enorme bouwprojecten van kerken en de handel, voor een snelgroeiende economie. Het

hertogdom Brabant omvatte de steden Brussel, Leuven, Antwerpen, Bergen op Zoom, Breda en 's-Hertogenbosch.

Men begon in die tijd eveneens de natte moerasgronden in te polderen en te ontwateren. Daardoor ontstond weer meer vruchtbaar grondgebied, waardoor de landbouw in de breedte en diversiteit verder kon doorgroeien. Maar dat had ook andere gevolgen. Plots werden gebieden die eerder waardeloos leken toch van belang voor de landbouw. Het moerasgebied tussen Oosterhout en Geertruidenberg was zo'n gebied. Zowel het rijke Brabant als het opkomende Holland wilden hiervan profiteren. Via belastingen en tolheffing werden de steden, maar werd vooral de regerende adel steeds rijker. Alleen moesten de boeren dat wel betalen. De vraag was echter regelmatig: van wie is het nieuwe land?

De vorsten van beide gebieden waren ambitieus en elkaars concurrent. De Brabantse hertogen Jan I, II en III waren duidelijk de rivalen van Hollandse graven, zoals Floris V, Jan II en Willem III. De graven waanden zich al de koningen van Holland en permitteerden zich allerlei rechten. Het toenmalige Brabant was echter veel rijker en machtiger dan Holland. Kijk alleen al naar de enorme welvaart van de Brabantse steden die in die eeuwen ontwikkeld is.

Om een idee te hebben van de rijkdom van een man als hertog Jan III volgt hieronder een kleine berekening uit een erfenisregeling van de hertog. Deze regeling is nog door de Roomse koning Karel IV, tevens keizer van het Duitse rijk, in 1354 vastgesteld. Jan zijn oudste dochter zou hierbij uiteindelijk Brabant erven, wat ook zo gebeurd is. Jans twee overige dochters kregen een minder groot erfdeel. Zij zouden na de dood van Jan samen 200.000 'gouden schilden' ontvangen, wat gelijk is aan bijna 900 kilogram goud. Dat is met de huidige goudprijs ruim zesendertig miljoen euro waard. Maar gezien de

economische toestand van die tijd en de inflatie over afgelopen eeuwen zouden de dames in het huidige bestek multimiljardairs geworden zijn. Later werd dit testament overigens weer wat aangepast.

De graven van Holland en Zeeland waren daarentegen wat armer, maar wellicht nog ambitieuzer dan hertog Jan. Door slimme huwelijken van familieleden en door vele oorlogen werd hun macht uitgebreid. Ondanks zijn eerdere steun aan hertog Jan, werd graaf Floris V in 1296 vermoord, mede door toedoen achter de schermen van de hertog. Al met al reden genoeg om de rivaliteit op te voeren. Dit alles ten koste van boeren en burgers in het grensgebied van Holland en Brabant.

Verdeel en heers

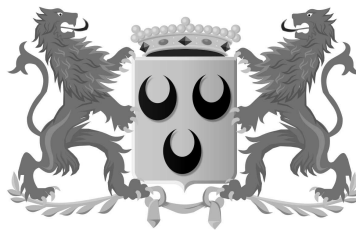
Precies op de grens van het hertogdom Brabant en het graafschap Holland werd door Willem IV van Strijen in 1289 een burcht gebouwd, later bekend als het kasteel van Strijen. In die tijd was hertog Jan II, bijgenaamd de Vreedzame, aan het bewind. Het kasteel stond nog net op het grondgebied van Oosterhout. De kapel van het kasteelcomplex stond echter weer net op Hollands grondgebied.

Rond 1320 werd de burcht eerst verhuurd en daarna verkocht aan Willem van Duvenvoorde, een rijk en machtig man. Hij verbouwde de burcht tot wellicht het grootste kasteel van de veertiende eeuw in Brabant en Holland. Deze Willem was niet enkel rijk, maar ook slim. Zijn verdeel- en heerspraktijken waren zo vernuftig en doordacht dat hij vele belangrijke mensen in die tijd naar zijn hand kon zetten. Zowel de hertog als de graaf hadden voortdurend meer geld nodig en veel advies over alle ingewikkelde regeringszaken en belangen van die tijd. Zo kon

Willem tegelijk kamerling en schatbewaarder van graaf Willem III van Holland zijn en in de adviesraad van de hertog zitten. Terwijl beide vorsten onderling verdeeld waren over vele zaken.

Door leningen aan deze twee vorsten, maar vooral later ook door leningen aan diverse andere invloedrijke edelen, koningen, zelfs aan de paus en de keizer, groeide zijn fortuin, macht en invloed snel verder. Hij werd schout van Geertruidenberg (Holland) en kocht in 1325 de heerlijkheid Oosterhout (Brabant). Zo werd hij heer van Oosterhout. Zijn halfbroer, Jan van Polanen, kreeg Breda, als onderpand van een lening aan de hertog, en Willem werd bij die afspraken benoemd tot heer van Breda. Er volgden snel nog meer bezittingen. Hij stichtte diverse kloosters in Holland en Brabant en was een graag geziene gast bij vele vorsten en kerkelijke leiders.

Willem was de bastaardzoon van Fillips III van Duvenvoorde. Zowel Willem als zijn halfbroer Jan zijn door hertog Jan III van Brabant tot ridder geslagen.

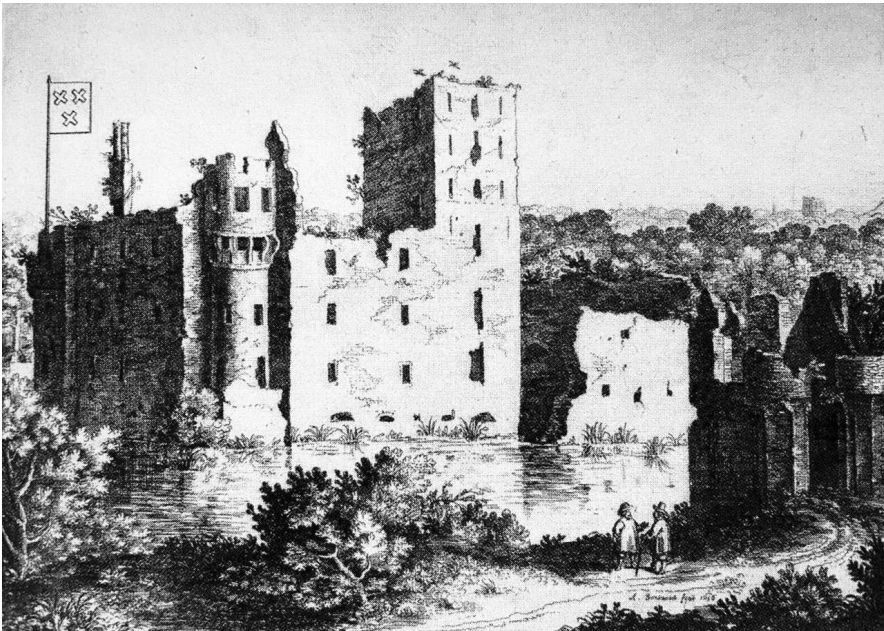

afbeelding 3 wapen van Willem van Duvenvoorde en van gemeente Oosterhout

In afbeelding 3 zie je het wapen van ridder Willem van Duvenvoorde, dat eveneens het wapen is van het geslacht Polanen. Het bestaat uit drie wassende manen in een schild met witte achtergrond. Daarnaast staat het wapen van Oosterhout

afgebeeld. Zoals je ziet heeft Oosterhout het wapen van deze ridder overgenomen. Het bevestigt hoe groot de invloed van deze legendarische persoon is geweest.

Dat blijkt ook uit verschillende straatnamen in Breda, Oosterhout, dorpen in de omgeving en in de rest van Nederland, die nog herinneren aan deze roemrijke en belangrijke ridder uit de middeleeuwen. Zijn naam wordt daarbij op verschillende manieren gespeld. Het is vaak Willem van Duivenvoorde, soms Willem van Duvoorde of Willem van Divorde. Maar het betreft immer dezelfde Willem van Duvenvoorde.

afbeelding 4 prent van de ruïne van het kasteel van Strijen (A.Santfoort, 1656)

Enkele eeuwen later, op het einde van de zestiende eeuw, is het kasteel in verval geraakt. Van het bouwwerk is heden enkel de ruïne van de grote hoektoren over, beter bekend als de Slotbosse Toren. De toren is ruim zesentwintig meter hoog met zes verdiepingen en goed zichtbaar wanneer men over de Bovensteweg in Oosterhout rijdt.